

Zajedništvo – više od druženja
Dela apostolska 2:42-47; Psalam 133:1 i 3b
HBC-I BGD, 24.07.2022.

(42) Bili su postojani u apostolskoj nauci, u zajedništvu, lomljenju hleba i u molitvama. (43) Strahopoštovanje je obuzimalo svaku dušu: apostoli su činili mnoga čudesa i znake. (44) Svi koji prigrlili veru bili su zajedno i sve im je bilo zajedničko. (45) Sva bi imanja i dobra prodali i razdelili svima koliko bi tko trebao. (46) Svaki bi dan jednodušno i postojano hrlili u Hram, u kućama bi lomili hleb te u radosti i prostodušnosti srca zajednički uzimali hranu (47) hvaleći Boga i uživajući naklonost svega naroda. A Gospod je svakodnevno zajednici pridruživao one koji se spasavaju.

Naša crkva, a i mnoge druge crkve, imaju praksu druženja i zajedništva nakon bogoslužjenja. To je dobra praksa, naročito u današnje vreme kad smo svi okupirani mnoštvom obaveza i svi uvek nekud žurimo. Ali, ne smemo se zadovoljiti time i reći: Eto, imali smo zajedništvo u nedelju posle bogoslužjenja i sada smo mirni cele nedelje; ne treba nam više druženje, komuniciranje sa vernima; sada se okrenimo svako svome poslu.

Hrišćansko zajedništvo je više od druženja posle bogoslužjenja. Ono je odnos među decom Božijom. Ono nije neka sporedna hrišćanska aktivnost, već sama srž duhovnog života i spada među osnovne razloge zbog kojih je Hristos došao na ovaj svet i zbog kojih je stvorio jednu, jedinstvenu crkvu, koju on naziva svojim telom i svojom nevestom.

Zajedništvo nije specifično biblijska i hrišćanska kategorija, ali tip zajedništva o kome govori Biblija (naročito Novi zavet) potpuno je različit od svetovnog zajedništva. Razlika je ogromna. Svetovno zajedništvo se tiče odnosa među ljudima, a hrišćansko zajedništvo se tiče prevashodno odnosa ljudi i Boga, koji se, onda, reflektuju na odnose među ljudima koji su Božija deca. Prvo je društveno pitanje, a drugo je duhovno pitanje.

Svetovno zajedništvo ne mora da bude loše. Ne mora da ima ničeg lošeg u međusobnim odnosima osoblja u jednoj kancelariji, radnika u fabričkoj hali, među članovima jednoga kluba... I na takvim mestima ljudi se često dobro slažu i dobro druže. Međutim, svetovno zajedništvo može da bude i destruktivno. Nekad se ljudi dobro druže i dok čine zlo, npr. dok krađu, ubijaju, bludniče i sl., i tu se ostvaruje zajedništvo, ali je ono loše i pogubno. Međutim, hrišćansko zajedništvo je po definiciji nešto božansko i dobro.

Naravno, grešni čovek može i njega da zloupotrebi, zbog svojih grešnih pobuda, ali je njegov smisao uvek duboko vezan za Boga i za njegovo delo među ljudima. Istine o njemu otkrivene su u Božijoj reči i ko god želi da ih shvati, mora se vratiti tome izvoru.

1. Starozavetni temelji zajedništva

Dok je još stvarao čoveka, Bog je predvideo da on ne bude izolovana individua, već ga je stvorio sa sposobnošću da može da ostvari dve vrste komunikacije, sa Bogom i s drugim ljudima. U početku su oba ta vida zajedništva bila savršena, ali su oba, zbog greha, propala.

Raspad zajedništva s Bogom rezultirao je duhovnom smrću, prokletstvom i prekidom komunikacije između čoveka i Boga; a raspad zajedništva među ljudima, rezultirao je neprijateljstvom, nerazumevanjem s drugim ljudima, mržnjom, ratovima i mnogim drugim međuljudskim problemima.

Drugi važan starozavetni detalj koji nam pomaže kod razumevanja zajedništva potiče iz starozavetne simbolike. U Knjizi izlaska 26:1-6 opisano je kako i od čega je bio sastavljen *šator od sastanka*: bio je sastavljen od 10 zavesa, koje su bile povezane sa 50 zlatnih kopči, koje su od pojedinih zavesa činile celinu. Koren imena Božijeg, jevrejskog naroda, glasi *hbr*, što znači

povezati ili pridružiti. U Starom zavetu bilo je veoma mnogo odredaba i zakona koji su zahtevali od izraelskog naroda da se održi kao celina. Prema tome, drugi važan starozavetni detalj o zajedništvu jeste – *povezanost* ili *celina*. Zajedništvo povezuje ljude u celinu u kojoj je i najmanja kopča važna. Svaki pojedinac predstavlja malu zlatnu sponu bez koje Božiji šator ne bi bio celovit.

Centralni starozavetni tekst o zajedništvu jeste Psalam 133., iz koga se vidi da je zajedništvo među braćom i sestrama izvor blagoslova i okruženje u kome Gospod daje večni život.

Dakle, Stari zavet govori o dve važne istine o zajedništvu, o *komunikaciji* i *povezanosti u celinu*. Za hrišćansko zajedništvo važna je komunikacija s Bogom, koja se reflektuje na odnose među ljudima, što dovodi do povezanosti među ljudima. To dvoje predstavljaju preduslov za primanje Božijih blagoslova.

2. Novozavetni temelji zajedništva

U Novom zavetu pravo zajedništvo među ljudima je počelo da se ostvaruje onda kad je Isus Hristos svojim delom na krstu stvorio uslove za njega, tj. kad je pobedio greh i sotonu koji su stvarali razdor među ljudima. Ono je u potpunosti počelo da se ostvaruje među ljudima kad se na njih spustio Božiji Duh, koga je Hristos poslao umesto sebe na Dan pedesetnice. Dakle, prvi dar vaskrslog Hrista ljudima, bio je – zajedništvo, iz kojega se razvila hrišćanska crkva. Ključni faktor toga zajedništva je da su ga uživali samo oni koji su se – nakon Petrove propovedi – „pokajali i krstili“ (Dela 2:38).

Prema tome, dok Stari zavet navodi komunikaciju s Bogom i duhovnu povezanost među ljudima kao preduslove za pravo zajedništvo, Novi zavet otkriva kako to zajedništvo funkcioniše i kako se ostvaruje među ljudima. To vidimo u ovom tekstu iz Dela, na primeru prve crkve na koju se upravo bio spustio Sveti Duh. Vidimo koji su ključni elementi zajedništva Duhom ispunjenih ljudi i crkve u celini (u Delima 2:42-47); to su:

- 1) duhovno na prvom mestu (42-43);
- 2) rezultati hrišćanskog zajedništva u praksi (*usredsređenost članova crkve jednih na druge i njihova materijalna nezavisnost od sveta*) (44-45) i
- 3) promenjeni međuljudski odnosi (46).

3. Osobine hrišćanskog zajedništva

1) Duhovno na prvom mestu (42-43). Iako je zajedništvo praktična stvar, koja se ispoljava u fizičkoj sferi života, njega nema bez duhovnog temelja. Stihovi 42. i 43. to snažno ističu. Tačno je da su prvi hrišćani brinuli jedni o drugima na najpraktičniji način (kao što se vidi u narednim stihovima), ali do te praktične strane, koja se očitovala u fizičkoj sferi, moglo je doći samo zato što je sve to bilo postavljeno na snažni duhovni temelj, koji je bio izgrađen od: redovne apostolske nauke (tj. zajedničkog proučavanja Biblije), provođenja vremena zajedno, stalnog fokusa na Hristovo delo pomoću Večere Gospodnje i od redovne molitve. Ono što je njihovo *fizičko* zajedništvo činilo snažnim bio je ovaj *duhovni* temelj.

Novozavetna reč za zajedništvo je *koinonia*, koja u osnovi znači dve stvari: *imati* nešto zajedničko s nekim i *deliti* nešto s nekim. Ali, srž zajedništva nije u deljenju (u *koinoniji*), već u onome šta se deli i u povodima koji su stvorili mogućnost da se to deli. Suština hrišćanskog zajedništva je u izmirenju s Bogom i u obnovi naših odnosa i komunikacije, kako s Njim, tako i s ljudima koji su se, takođe, izmirili s njim. „Ono se ne tiče prevashodno naših međusobnih odnosa, već više našeg zajedničkog odnosa s Bogom. Samo u Njemu mi smo jedno. Samo onda kad nam je odnos s Njim na prvom mestu, naši međusobni odnosi biće ono što treba da budu.“

U knjizi *Zajednički život*, Diritih Bonhefer, nemački teolog, koji je stradao u Drugom svetskom ratu, kaže da mi jedni drugima pripadamo samo **kroz** Hrista i **u** njemu, što znači, prvo, da hrišćaninu treba drugi hrišćanin zbog Hrista; drugo, da hrišćanin susreće drugoga hrišćanina kroz Hrista; i treće, da smo u Hristu od večnosti izabrani, u vremenu prihvaćeni i za večnost sjedinjeni. U obrazloženju on kaže da je hrišćanin iznutra, u sebi, siromašan i mrtav i da mu pomoć mora doći izvana. „Božija volja je bila da njegovu živu reč tražimo i nalazimo u svedočenju našeg brata... Zbog toga hrišćanin treba hrišćanina... Hristos u vlastitom srcu je slabiji od Hrista u reči našeg brata.“

2) Hrišćansko zajedništvo u praksi (*usredsređenost članova crkve jednih na druge i njihova materijalna nezavisnost od sveta*; 44-45). Iako je zajedništvo među hrišćanima duhovna kategorija i zasniva se na duhovnim činjenicama, ono se u svakodnevnom životu ostvaruje, pre svega, u fizičkoj sferi i na fizički način. Ono se ne odvija u našim mislima i srcima, već u stvarima svakodnevnog života, u našim odnosima s vernim ljudima u crkvi i u raznim životnim situacijama u kojima su hrišćani usmereni jedni na druge.

Jedan hrišćanski pisac (Robert Banks) zbog toga tvrdi kako celokupna hrišćanska praksa ističe fizičku dimenziju zajedništva. Već onaj početni hrišćanski obred, krštenje, ima snažan fizički karakter; rukopoložanje i Večera Gospodnja, takođe. I nešto što su prvi hrišćani, takođe, praktikovali, tzv. sveti poljubac, takođe, potvrđuje fizički karakter zajedništva.

Primer prve crkve najbolje pokazuje kako hrišćansko zajedništvo treba da izgleda u praksi, zato on za nas predstavlja osnovni izvor principa zajedništva. Njihovo zajedništvo nikad nije bilo bez sadržaja, već se temeljilo na konkretnim sadržajima. To nas opet vraća na duhovni teren. Baš zato što su iskusili i znali vrednost duhovnih istina (Božije reči, Večere Gospodnje, molitve...) oni su upravo te stvari stavili na prvo mesto, bili u njima redovni, istrajni i iskreni. To je oblikovalo njihove živote tako da je u svakodnevnom, praktičnom životu, imalo uticaj na njihova imanja, dovelo do novog shvatanja sistema vrednosti i novog odnosa prema materijalnim stvarima. Tako je duhovno upravljalo materijalnim, a posledice su bile zapanjujuće: em niko od njih više nije oskudevao, em je sve to uticalo na njihovo okruženje, tako da su im se ljudi priključivali, obraćali se Bogu i postajali deo njih, deo crkve.

Zašto hrišćanski život danas, često puta zna da bude isprazan? Ima najmanje dva razloga. Prvi je taj što nama duhovno često nije na prvom mestu. Mi duhovnim stvarima posvećujemo samo ono vreme koje nam preostane kad obavimo sve telesne stvari. A često nam posle toga ni ne ostane vremena za duhovno. Drugo, mi ne verujemo dovoljno u snagu duhovnoga (u Božiju reč, molitvu, zajedništvo s vernima...), pa se zbog toga, u našem životu, duhovno ne prenosi tako jednostavno na fizički teren i u svakodnevni život. Mi se plašimo da – ako se suviše posvetimo duhovnim stvarima, nećemo moći dovoljno da zaradimo za svakodnevni život i upašćemo u probleme. Zbog toga, mi smo usmereni na telesno, a duhovno nam dođe kao neki hobi kome se posvećujemo samo kad nam ostane malo vremena.

A u praksi, ako smo Božija deca, stvar je obrnuta – tek kad stavimo duhovno na prvo mesto, onda manje upadamo u probleme, a i materijalno polako dolazi na svoje mesto.

Ne smemo pogrešno shvatiti da prvi hrišćani nisu radili ništa drugo, osim što su proučavali Bibliju, imali Večeru Gospodnju i molili se. Ne. Govori se tu i o imanju i hrani; to znači da su radili i zarađivali. Ali, piše da su ipak bili istrajni ili postojani u duhovnim stvarima. Istrajnost se zahteva upravo onda kad nas mnoge svakodnevne obaveze odvlače od duhovnih stvari. Da bi duhovno bilo na prvom mestu, treba uložiti dodatni napor. Jer, naši poslovi, obaveze, navike i želje stalno nas odvlače od duhovnih stvari, pa tako i jedne od drugih.

3) Promenjeni međusobni odnosi (46-47). Zadiavljuje to kako su prvi hrišćani tretirali jedni druge. Kad neko odlazi kod nekog drugoga, to se obično smatra odlaskom u goste. Međutim, utisak koji se stiče o prvim hrišćanima je takav da su oni odlazili jedni kod drugih (po kućama) više kao članovi porodice. Čak su zajedno uzimali i hranu. Naravno, prvo pitanje koje nama pada na pamet, vezano je za naš savremeni način života i razmišljanja – otkud tolika hrana i ko je kuvao? Međutim, ne smemo dozvoliti da to odvrati naš pogled od suštine, a to je – njihov međusobni odnos: oni više nisu bili jedni drugima stranci koji se pozivaju u goste, već su bili jedni drugima kao ukućani. Ta bliskost i spontanost odnosa prvih hrišćana predstavljala je veliku duhovnu snagu koja je privlačila druge ljude k njima. Posledice toga bile su da je *Gospod svakodnevno zajednici pridruživao one koji se spasavaju* (47).

Izolovanost, samoća i nepoverenje su osnovni simptomi savremenog društva. Mislim da ovaj tekst poziva hrišćane da naprave iskorak iz toga stanja, jer oni imaju šta da ponude drugima. Zajedništvo je osnovna potreba otuđenog, usamljenog i grehom opustošenog čoveka. U pokušaju da ih zadobijemo za Hrista, mi često gušimo ljude informacijama. Umesto toga, pokažimo im naše zajedništvo i Gospod će im otvoriti srce za njegovu reč. U pravom hrišćanskom zajedništvu, nisu naše reči te koje vode Hristu, već naši odnosi.

Kako na najpraktičniji način ostvariti zajedništvo u jednoj lokalnoj crkvi? Iako bogoslužjenje predstavlja središnji događaj svake crkve i temelj zajedništva, praktično zajedništvo ne može da se ostvari potpuno na bogoslužjenju. Svaka crkva, da bi ostvarila dobro zajedništvo, mora da učini i dodatne korake. Ti koraci su razni vidovi okupljanja i druženja, kako tekst kaže, „u hramu i po kućama“. Jedan od tih vidova su i – kućne grupe. U knjizi *Svrha života* Rik Voren kaže da se jedino u kućnim grupama mogu doživeti sve prednosti pravog zajedništva: autentičnost, uzajamnost, saosećanje i milost. *Autentičnost* podrazumeva otvorenost i iskrenost do kojih ne može doći u mnoštvu. *Uzajamnost* je spremnost na davanje i primanje i ona je, takođe, teško ostvariva u celoj crkvi. *Saosećanje* podrazumeva: sudelovanje, služenje i pomoć u nošenju patnji. Na kraju dolazi *milost* koja predstavlja takvu atmosferu u kojoj se greške ne skrivaju, već se otkrivaju i otklanjaju.

Da li je neko čuo za južnoafrički izraz „*ubuntu*“? To je izraz koji potiče iz nekoliko južnoafričkih jezika, a odnosi se na afričku verziju humanizma. Na jeziku Zulu/Ndebele taj izraz glasi: ‘*Umuntu ngumuntu ngabantu*’, a na jeziku Šona, on glasi: ‘*Munhu munhu nekuda kvevanhu*’. Taj izraz, inače, znači: *Čovek je čovek kroz drugog čoveka*. Mada ovaj izraz nije biblijski i teološki, on sadrži jako važnu činjenicu o zajedništvu, a to je da zajedništva nema bez one druge osobe. Hrišćanstvo sve više zapada u individualizam; svako je dovoljan sam sebi. Ali, to nije ono što Biblija uči o crkvi. Biblija uči da svako od nas treba svakoga; tj. mi smo jako među-zavisni i jako potrebni jedni drugima.

To je praktična strana i suština hrišćanskog zajedništva: jedni drugima smo potrebni i jedni od drugih smo zavisni. Zato je Bog i nadahnuo biblijske pisce da zajedništvo među hrišćanima predstave pomoću slike tela. Mi smo „telo Hristovo“. Mi jesmo ono što jesmo samo kroz one druge koji su deo tog tela. Crkva je telo zato što smo ti i ja njeni udovi. A ti i ja zavisimo jedan od drugoga upravo zato što smo udovi istoga tela. Prema tome, ovaj afrički izraz nas podseća na suštinski aspekt zajedništva, a to je – međuzavisnost Božije dece kao udova Hristovog tela (ili kao članova jedne lokalne crkve). To je ono zajedništvo za koje je Gospod odredio svoj blagoslov i život dovek.